

МОТИВИ

към Законопроект на изменение и допълнение на Закона за мерките срещу изпирането на пари

С приетия през 2018 г. изцяло нов Закон за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП) в българското законодателство бяха въведени изискванията на Директива (ЕС) 2015/849 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма (Директива (ЕС) 2015/849/Директивата), Международните стандарти за превенцията на изпирането на пари и финансирането на тероризма (Препоръките на FATF), Конвенцията на Съвета на Европа относно изпиране, издирване, изземване и конфискация на облагите от престъпления и финансиране на тероризма (CETS 198), подписана във Варшава на 16.05.2005 г. (ратифицирана със закон, ДВ, бр. 103 от 2012 г., издадена от Министерството на правосъдието, обн., ДВ, бр. 51 от 2013 г., в сила от 1.06.2013 г.), както и на резолюции на Съвета за сигурност на Организацията на обединените нации за превенция на тероризма и финансирането му.

В новия ЗМИП беше запазен кръгът категории задължени субекти, определен в отменения Закон за мерките срещу изпирането на пари. Този подход беше възприет, тъй като списъкът с категории задължени лица, посочени в чл. 2, параграф 1 на Директивата (ЕС) 2015/849, не е изчерпателен и чл. 4 от Директивата изисква от държавите членки да гарантират, че са обхванати изцяло или частично професии и категории предприятия, различни от задължените субекти по чл. 2, параграф 1, които са ангажирани с дейности, за които е особено вероятно да бъдат използвани за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма. Разпоредбата на чл. 4 от Директивата следва да се прилага в съответствие с подхода, основан на оценка на риска, а към момента на приемане на новия ЗМИП от Народното събрание на Република България не беше завършена Националната оценка риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма (НОР), която да съответства на изискванията на чл. 7 от Директивата, и която да обоснове промяна на категориите задължени субекти.

В края на 2019 г. създадената за целите на изготвяне на Национална оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризма (НОР) междуведомствена работна група завърши доклада за първата цялостна НОР, която отговоря на изискванията на чл. 7 от Директивата, а през месец януари 2020 г. на интернет страницата на ДАНС са публикувани и резултатите от НОР, както и кратко резюме на доклада.

С оглед постигане на съответствие на обхвата на българското превантивно законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма със заключенията в доклада за НОР от 2019 г. и с изискванията на чл. 4 от Директива (ЕС) 2015/849 по отношение на категориите лица, чрез дейността на които е особено вероятно да се извършва изпиране на пари или финансиране на тероризъм, в рамките на работната група

по чл. 96 от ЗМИП бяха разгледани категориите задължени субекти по чл. 4 от ЗМИП. Въз основа на този преглед в рамките на работната група беше взето решение, че е целесъобразно да се предложи отпадането на тази част от задължените субекти по ЗМИП, които не са сред задължителните категории, посочени в чл. 2, параграф 1 от Директивата, и по отношение на които докладът за НОР не идентифицира рискове, които да обосноват необходимостта от това да бъдат задължени да прилагат мерките за превенция на използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Същевременно, ефективното упражняване на контрол за спазване изискванията на превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма към момента е затруднено, поради големия брой категории задължени субекти по чл. 4 от ЗМИП, които извършват изключително разнообразни по своя вид дейности, подлежащи на различна по вид регулация, както и поради големия брой задължени субекти, които попадат в тези категории. Това пречатства фокусирането върху областите с по-висок риск от изпиране на пари и финансиране на тероризъм, като води и до разходването на значителен административен ресурс в процеса по упражняване на контрол, основан на оценка на риска, тъй като за измерването на риска във всички тези области следва да се събира голяма по обем и разнородна по вид информация.

Чрез предприемане на предлаганите изменения се цели повишаване ефективността при прилагане на превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма. Това следва да допринесе за съсредоточаване на повече ресурси в областите на по-висок риск от изпиране на пари или финансиране на тероризъм, както и за намаляване на административната тежест по отношение на посочените в чл. 4 от ЗМИП субекти, които не са сред задължителните категории, посочени в чл. 2, параграф 1 от Директивата, и които извършват дейности, по отношение на които НОР не идентифицира висока степен на вероятност да бъдат използвани за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Категориите задължени субекти, попадащи в обхвата на чл. 4 от ЗМИП, които с настоящия проект на закон се предлага да отпаднат, могат да бъдат обособени в три групи. Първата група включва лица, които не са свързани с установени рискови събития в доклада за НОР, като професионалните съюзи, съсловните организации, юридическите лица, към които има взаимоспомагателни каси, централните депозитари на ценни книжа и пазарни оператори и/или регулирани пазари. Втората група включва лица, по отношение на които са въведени други механизми в законодателството за предоставяне на информация по реда и условията на ЗМИП, като органите на Националната агенция за приходите и митническите органи, които могат да прилагат чл. 88 от ЗМИП и чл. 9, ал. 6 от ЗМФТ. Третата група включва лица, чиято дейност е свързана с установени рискови събития в доклада за НОР, но на вида и естеството на заплахата и механизма за използване на уязвимостта за целите на изпирането на пари или финансирането на тероризма следва да се противодейства не чрез задължаването им да прилагат мерките по чл. 3 от ЗМИП, а по друг подходящ и по-ефективен начин чрез отчитане на завишеното ниво на риск при прилагане на ЗМИП и

другите нормативни актове, които регулират съответната дейност. Тази група включва търговците на едро, органите по приватизацията, лицата, организиращи възлагането на обществени поръчки, министри и кметове на общини при сключване на концесионни договори.

По отношение на професионалните спортни клубове следва да се отбележи, че в наднационалната оценка на риска от изпиране на пари професионалният футбол е идентифициран като нов сектор, изложен на рискове от изпиране на пари. Последното обуславя предложението за преформулиране на тази категория, като приложното ѝ поле се ограничи до професионални футболни клубове.

Със законопроекта се въвеждат в националното законодателство и измененията на Директива (ЕС) 2015/849, направени с Директива (ЕС) 2019/2177 на Европейския парламент и на Съвета от 18 декември 2019 година за изменение на Директива 2009/138/ЕО относно започването и упражняването на застрахователна и презастрахователна дейност (Платежоспособност II), Директива 2014/65/ЕС относно пазарите на финансови инструменти и Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма. Измененията са свързани с новата роля на Европейския банков орган при предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма.

В предлагания проект на нормативен акт се предвиждат и редакции на действащи текстове на ЗМИП, които имат за цел конкретизиране и изясняване на въпроси, възникнали в периода от приемане на закона до настоящия момент, както и редакции, имащи за цел предвиждане на изрична правна възможност за сключване на писмени споразумения за сътрудничество и обмен на информация за целите на Директива (ЕС) 2015/849 между компетентни органи за надзор в държави членки. Предвидени са и промени в Закона за мерките срещу финансирането на тероризма и Закона за Комисията за финансов надзор, които се налагат във връзка с отпадането на определени категории от чл. 4 на ЗМИП.

Предлаганите промени ще доведат до намаляване на административната тежест за категориите лица, които ще отпаднат от кръга на задължените субекти и до повишаване на ефективността на контрола по прилагане на превантивното законодателство срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма.

Предложеният законопроект няма да доведе до въздействие върху държавния бюджет на Република България.